

• Duotone

Sort/hvide billeder trykt i duotone giver en vidunderlig dybde og intensitet. Det kender vi fra eksklusive fotobøger. De trykkes simpelt hen i sort/hvid tilsat en farvetone. Sådanne resultater kan vi også opnå i dybtrykket med vores fotogravurer ved at trykke billedet to gange ovenpå hinanden, en gang i sort og en gang i farve. Det kræver imidlertid en næsten umulig registrering at få dem til at stå helt skarpt. Det problem kan vi undgå ved at lave to plader med samme motiv, hvor det ene (det vi trykker sort) laves som et normalt positiv og det andet, (det vi trykker i farve) som et uskarpt (defokuseret) positiv. De to positiver belyses, fremkaldes og hærdes hver for sig. Pladen med den normale fotogravure indsvæertes i sort, den anden med den defokuserede fotogravure indsvæertes i en farve. Først trykkes farven og derefter den sorte oveni. Resultatet er enestående.

Defokuseringen af fotografiet laver vi i Photoshop: Klik Open > klik Filter > klik Blur (Sløring) > klik Gaussian Blur (Gaussisk Sløring) > vælg 10,0 i Radius og print billedet som den en normal fotogravure.

Laminering på en allerede ætset plade

Hvis du f.eks. vil overføre et fragment af et fotografi til en allerede ætset plade (en akvatinte, blødggrund eller lign.) skal du blot affedte og deoxidere pladen og laminere en film over hele pladen, forfremkalde den til 10 microns og hærde pladen udenfor de områder (ved hjælp af en maske), hvor du vil ætse fragmentet ligesom, når du laver en løftegrund (se side 35). Belys filmen, fremkald og æts den ca. 40 minutter (se side 66).

Laminering på andre materialer

Fotopolymer film kan lamineres på en lang række materialer, som f.eks. linoleum, træ, offset plader eller plexiglas. Hvis du har problemer med at få filmen til at sidde fast, så affedt overfladen sprøjt indersiden af filmen med en 10% opløsning af propylalkohol i en blomsterforstøver (det virker som en lim) før du tør laminerer filmen. Laminerer du på træ (finer), får du åretegningen med i bunden af dit motiv i det endelige dybtryk. Fotopolymer film lamineret på plexiglas fungerer som et lysbillede, når du holder det op mod lyset. Da forskellige materialer reflekterer lyset forskelligt, skal du altid lave en kalibreringstest for at finde den optimale belysningstid. Vær opmærksom på at filmen kan "gå i forbindelse" med nogle materialer, og det betyder, at det kan være svært at fjerne den i soda, ligesom du kan risikere at ødelægge materialet. Du kan derfor give materialet et lag flydende hårdgrund først, så du laminerer ovenpå den transparente hårdgrund og stadig bevarer karakteren af materialet nedenunder.

Belysning i sollys

Klart sollys er i virkeligheden den ideelle lyskilde til belysning af fotopolymer. Det kræver naturligvis også at du laver en kalibreringstest af dine forskellige positiver i sollyset. Imidlertid er solen jo sjældent konstant på vore breddegrader, og jeg kan ikke anbefale at belyse uden en vakuumramme, da resultatet aldrig bliver helt i fokus.

Sollyset er dog perfekt til hærkning af fotopolymer film og FP-plader.

Sodalavering

Syrelaveringer er en velkendt og smuk maleteknik i det traditionelle dybtryk. Her maler vi med jernklorid på en akvatintebestøvet plade og opnår de smukkeste toner (se side 32). Det kan vi også gøre med en såkaldt sodalavering på fotopolymer film.

Du belyser simpelthen den laminerede kobberplade med akvatinterasteret (se side 61). Vi ved, at hvis vi nu fremkaldte og hærkede pladen ville den trykke en kulsort firkant. Hvis den ikke blev fremkaldt længe nok, ville den trykke gråt, det så vi i kalibreringstesten (side 61), og hvis den blev overfremkaldt ville vi opnå fladbid.

Nå vi laver en sodalavering, maler vi simpelt hen den akvatintebelyste plade med fremkalder der hvor vi ønsker gråtoner. Hvis vi lader fremkalderen ligge på pladen begynder den straks at fremkalde de bemalede områder. Hvis du skyller fremkalderen bort efter et halvt minut kan du allerede se, at den er begyndt at fremkalde akvatintekornene. Jo længere du lader fremkalderen ligge på pladen jo mere fremkalder den, og jo mørkere vil den trykke i det endelige dybtryk. Du kan opnå fuldstændig kontrol med gråtonerne ved at lave en kalibreringstest.

Mal et penselstrøg med fremkalder (10 gram soda til 1 liter vand) og lad det ligge på pladen 1 minut. Skyl og tør pladen. Mal et nyt strøg ved siden af og lad det ligge på pladen 2 minutter. Skyl og tør pladen. Forsæt på samme måde op til f.eks. 8 minutter, skyl og tør derefter pladen i tørreskabet et par minutter. Hærd pladen under UV-lys i minimum 5 minutter og tryk den. Du vil nu se en række penselstrøg med forskellige gråtoner fra helt lyse over grå til sorte - såkaldte sodalaveringer. Du kan bygge et helt maleri op på den måde (se eksemplet), eller du

Denne sodalavering er malet ovenpå en akvatinteraster-belyst fotopolymer film (laminert på plexigals) med forskellige opløsninger af soda og vand.

Bagefter blev filmen hærdet i UV-lys, indsværtet og trykt som dybtryk.

Til registrering af tonerne kan det være en fordel at laminere filmen på en tynd plexiglasplade, så du kan have en tegning eller et foto liggende under pladen til at orientere dig efter under laveringen..

(Artwork of Hilde van der Beken)

kan trykke gråtonerne for sig på en plade sammen med f.eks. en ætset hårdgrundtegning på en anden plade og på den måde kombinere de skarpe linjer med delikate laveringer.

Hvis du synes syrelaveringen går for langsomt, blander du bare soda og vand i forskellige styrker. Jeg bruger f.eks. altid tre styrker: 10 gram soda pr. liter vand, 25 gram soda pr. liter vand og 40 gram soda pr. liter vand. Jo stærkere opløsning, jo hurtigere arbejder fremkalderen og jo mørkere gråtoner opnår du på kortere tid. Arbejd i almindeligt elektrisk lys.

